

**SAYIN MECLİS BAŞKANIMIZ,
SAYIN KONUKLARIMIZ,
SAYIN ARKADAŞLARIM.**

Bu yıl altı eylülün pazar gününe rastlamasıyla, Adlî Yılın açılış törenini bugün yapıyoruz. Buraya gelmek zahmetine katlanmış bulunduğunuz için sizlere candan teşekkür ederim.

Geçen yıl sonsuzluğa göçen bütün hâkim, savcı ve, diğer adalet görevlilerine ve bu arada Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi Eski Başkanı ve Anayasa Mahkemesi Üyesi sayın Osman Yeten'le Yargıtay ikinci Ceza Dairesi Üyesi sayın Besim Gökvardar'a Ulu Tanrı'dan rahmet, emekliye ayrılmış hâkimler ve savcılarla diğer adalet görevlilerine ve özellikle Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi Eski Başkanı ve Anayasa Mahkemesi'nin ilk başkanı sayın Sunuhi Arsan'a sağlık ve mutluluk içinde uzun ömürler, iş başında bulunan bütün hâkim ve savcılarla diğer adalet görevlilerine, çetin çalışmalarında, bu yıl için dahi parlak başarılar dilerim.

Bundan önceki konuşmalarımda olduğu gibi, bugün dahi, adalete ilişkin bir kaç konuyu ele alıp bunlar üzerinde kişisel düşüncelerimi söyleyeceğim. Millet Meclisi'nde bulunan hâkimler ve savcılar kanunu tasarısını ilgilendirmesi dolayısıyla, hâkimlerin genel ödevleri konusu üzerinde duracağım ve ilk ve en önemli konu olacaktır.

• 1 - Hâkim, devletin yargı erkini kullanan kimsedir. O, yetkisini doğrudan doğruya Anayasa'dan alır; tıpkı yasama organları olan Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu gibi... Bu yön, Anayasa'nın beşinci maddesinde yasama yetkisinden, yedinci maddesinde yargı yetkisinden söz edildiği halde altıncı maddesinde yürütme görevinden söz edilmiş olmasından ve Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu'nun bu maddelere ilişkin gerekçesinden, açıkça anlaşılmaktadır (Anayasa Komisyonu raporu, S. sayısı 35, sah. 11).

Yargı yetkisi demek, haklı olanı haksız olandan ayırdetmek ve haklının hakkını vermek veya haksız durumu ortadan kaldırmak veya suçluyu cezalandırmak yetkisi demektir. Buna göre hâkim, haklı olanı haksız olandan ayırdeden, haklının hakkını veren veya haksız durumu ortadan kaldıran veya suçluyu cezalandıran devlet görevlisidir.

Devletimiz, Anayasa'nın başlangıcında ve ikinci maddesinde bildirildiği üzere, bir hukuk devletidir. Hukuk devleti, her işinde veya her işleminde hukuk kurallarına uyması gereken ve her işi veya işlemi, hâkimlerin yargı denetimine bağlı bulunan bir devlet demektir. Yine Anayasa'mıza göre yargı erki; Anayasa Mahkemesi, Adlî Mahkemeler, idarî Mahkemeler, Askerî Mahkemeler ve (itiraz ve şikâyetler bakımından) Seçim Kurulları tarafından kullanılır. Bütün bu mahkemeler, birbirlerine karşı eşit hukukî durumda olup birisinin diğerinden üstün veya aşağı olduğu ileri sürülemez. O halde hâkimler; Anayasa hâkimi, adlî hâkim, idarî hâkim ve askerî hâkim olarak esaslı dört gruba ayrılmıştır (Seçim hâkimleri; Yüksek Seçim Kurulu'nda adlî -ve idarî hâkimler, il Seçim Kurullarında adlî hâkimler ve ilçe Seçim Kurullarında ise adlî hâkimler ve meslekten olmayan kimselerdir). Kendi grupları içinde bazı durum farkları olmakla beraber, her gruptaki hâkim diğer gruptaki ne göre eşit durumdadır ve hepsinin ortaklaşa genel ödevleri vardır.

Bir devlet görevlisinin gördüğü iş, devlet hayatında ne kadar önemli olursa, o

görevliye düşen ödevler dahi o kadar ağır ve onun sorumu dahi o kadar geniş olur. Anayasa'nın hukuk devletini benimseyerek hâkime tanıdığı son sözü söyleme yetkisi dolayısıyla hâkim, diğer bütün görevlilere ve organlara göre özel bir durum ve hâkimlik özel bir önem kazanmaktadır. Gerçekten, yasama meclisleri, bir yasa yaptığı zaman bunun Anayasa'ya aykırılığı yüzünden iptali, Anayasa hâkimine, yürütme organı veya yönetim yerleri, Anayasa'ya yahut öbür yasalara veya hukuk kurallarına aykırı bir işlem veya iş yaptıklarında hukuka aykırı işlemin bozulması veya idarenin hukuka aykırı işlem veya işlerinden doğan zararların tazminine hüküm verilmesi, idare hâkimlerine, suç işleyerek kamu düzenini bozanların cezalandırılması ve yine özel hukuk alanındaki haksızlıkların giderilmesi ise, adli hâkimlere bırakılmıştır; o halde, sosyal hayatın ve devlet faaliyetlerinin her alanında son söz, hâkimindir. Hâkimin kararlarının etkileri kısaca incelenirse, son sözün hâkime ait olmasının sosyal önemi hemen belirir; gerçekten, bir yasanın Anayasa'ya aykırılığı yüzünden iptali, devlet veya yurttaşlar için değeri ', milyonları ve belki milyarları bulan zararlar doğması, bir takım toplulukların ortadan kaldırılması, hükümetlerin işbaşından uzaklaşması, Yasama Meclis-leri'nin çalışmalarında zorluklara uğramaları, bir idarî kararın iptaline veya idarenin bir haksız işleminden yahut haksız eyleminden doğan zararın tazminine ait kararlar, çok büyük malî yüklerin Hazineye yüklenmesi, Hükümetin belli bir işteki tutumunu büsbütün değiştirmek zorunda kalması; ceza alanında verilen kararlar, birçok yurttaşın hürriyetlerinin kısılması veya mallarından yahut canlarından yoksun kalmaları; adî hukuk davalarında verilen kararlar ise, yurttaşların toprağından, malından veya sosyal ihtiyaçlara elverişli görülemez. Bundan başka, kendisine ağır ödevler ve sorumluluklar yüklediğimiz bir devlet görevlisine ödevlerinin ve sorumluluklarının karşılığı olan kişisel hakları tanımamak dahi; Anayasa ailesinden yoksun bırakılmaları gibi, gerek devlet ve gerekse yurttaşlar için çok önemli ve ağır sonuçlar doğurabilir. Mala, cana, aileye, devletin yapısına ve hatta varlığına ilişkin son kararları veren kimselerin gördüğü işin önemi, hiç şüphe yok, pek özel bir nitelik gösterir. Yalnız bu amelî sonuçlar dahi, hâkimin işlerinin özel ağırlığını, yeteri kadar belirtmektedir. Buna göre hâkime düşen ödevlerin diğer bütün organlara veya devlet görevlilerine düşen ödevlerden daha ağır olması, hâkimin gördüğü işin niteliğinden doğan bir zorunluktur.

Hâkimin görevlerini başarmasında, onun vicdanı ve seciyesi, başlıca teminattır. Lâkin, yasalara konulan yerinde hükümlerle onun ödevlerinin, sorumlununun, yetkilerinin ve kişisel haklarının iyice belli edilmesi de, hâkimin kendi davranışları üzerinde gerekli dikkat ve titizliği göstermesini ve böylece, kendisinden bekleneni gerçekleştirmesini, büyük ölçüde sağlar, Unutmayalım ki, Eflâtun, (Âdil bir mahkeme, devletin en sağlam direğidir) demektedir. Mahkemede yargı işi gören kimse ise, hâkimdir. Yine Gandi'nin (Adaletten doğan bir korku, şüphesiz ki, adaletsizlikten doğan korkudan daha tehlikelidir) sözünün ne derin bir anlamı vardır. Evet, adalet yoluyla, hâkim eliyle, işlenen haksızlık, adaleti yerine getirmekle görevlendirilmiş olmayan bir devlet adamının yahut herhangi bir kişinin işlediği haksızlıktan daha korkunç ve bu türlü bir haksızlığın toplumda açtığı yara, daha büyük ve derindir. Bu söylenenlerden anlaşılıyor ki, hâkim konusu üzerinde ne kadar durulsa, o kadar doğru bir iş görülmüş ve adalete o kadar çok hizmet edilmiş olur.

Şunu hatırlatalım ki, sosyal hayatta, devlet hayatında her iş önemlidir, insanların karşılanması gerekli türlü ihtiyaçları ve bu ihtiyaçları karşılayacak işleri görmekle yükümlü türlü görevliler vardır. Bunlardan herhangi birisinin görevini yapmaması,

sosyal hayatta, devlet hayatında aksaklıklar meydana getirir; fakat, bu durum ihtiyaçlar ve bunları karşılamakla görevli kişiler arasında önem bakımından, sosyal hayatta, ayrımlar gözetilmesine engel olmaz ve böyle ayrımlar, her toplumda gözetilegelmiştir.

• 2 - Hâkim, devlet işlerinde, kendisine en ağır ödevler düşen bir kimse olunca, onun sorumluluğunu ve buna karşılık da, kişisel haklarını belli ederken, bu özel durumun yani ödevlerdeki özel ağırlığın gözönünde tutulması, yasa koyucuya düşen bir yüküm olarak gözükmektedir. Kendisine özel önemde ve ağırlıkta iş yükletilen bir kimseye, özel ağırlıkta ödevler ve dolayısıyla özel ağırlıkta bir sorum yükletmemek yolu; görevi önemine uygun müeyyideden yoksun bırakmak olur ki, böyle bir durum, Anayasa'nın temel ilkelerinden bulunan (haklarda ve yükümlülüklerde eşitlik) kuralına aykırı olacağı gibi adalet duygusunu da incitir.

Anayasamız, 133 üncü maddesinde, görevini gereği gibi yapmasını sağlamak üzere hâkime kişisel teminat dahi, tanımıştır. Bu teminata karşılık olarak da hâkime böyle teminatı olmayan devlet görevlilerine yüklenenden daha ağır ödevler yüklenmelidir ki yetkililer ile ödevler arasında haklı ve yerinde bir denge kurutabilsin.

• 3 - Bu açıklamalardan sonra, bütün hâkimlerin genel ve ortaklaşa ödevlerinin başlıcalarının neler olduğunu, özellikle mesleğe yeni girmiş arkadaşlar için, bildirmeye çalışalım:

a) - Anayasa'ya, yasaya, hukuka ve vicdan kanısına göre hüküm ve karar vermek, b) - Hiçbir etki altında kalmadan yani sözün tam anlamıyla, tarafsız olarak davranmak ve karar vermek, c) - Hâkiminin gerçekten tarafsız olduğuna çevrenin inancını sarsacak bütün davranışlardan sakınmak, d) - Hâkimin kişisel davranışları ve insanlarla olan kişisel ilişkilerinin (münasebetlerinin), mesleğin yurttaşlar gözündeki değerini ve yüceliğini zedeliyecek yahut hâkimin kendisinin yurttaşlar gözündeki onurunu azaltabilecek ve değerini küçültebilecek nitelikte olmasından kaçınmak, e) - işlerin en az giderle, en kısa zamanda, doğru olarak karara bağlanmasını sağlamak üzere çalışmalarını düzenlemek...

Şimdi bunları, teker teker açıklayalım :

a) - Hâkimin Anayasa'ya, yasaya, hukuka ve vicdan kanısına göre hüküm vereceği; Anayasa'mızın 132 nci maddesinde yazılıdır. Bu hüküm, hâkimin yasama ve yürütmeye karşı, her yönden, bağımsız olduğunu göstermektedir. Nitekim, aynı maddede, hiçbir makamın veya organın veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında, hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği ve tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükmü dahi yer almıştır. Demek ki hâkim, karar verirken, ancak ve ancak, Anayasa'ya diğer yasalarla, hukuk kurallarıyla ve vicdan kanısıyla bağlıdır; bunlardan başka hiçbir şeyi gözönünde tutamaz ve bunlardan başka hiçbir şeyin etkisi altında kalmaz. Bu bizi, hâkimin dâvada ilgili olanlar bakımından tarafsızlığı ilkesine götürmektedir.

b) - Hâkim, hüküm verirken, bu sözcüğün tam anlamıyla, tarafsız olacaktır yani salt (mutlak) olarak tarafsız davranacaktır. Davada taraf olsun veya olmasın dâva ile ilgili bulunan kimselerin veya devlet organlarının bu ilgisini, yasaya aykırı şekilde, gözönünde tutarak hüküm veren hâkim, tarafsızlık ödevini çiğnemiş ve aynı zamanda ağır bir suç işlemiş olur. Tekrar edelim ki, hâkimin ödevi,

hukuk kurallarını ve özellikle anayasa ve yasa hükümlerini üstün kılmaktır. Bir hâkim, hukuk kurallarını uygularken, onlar dışında kalan bir etkeni, (bir amili) gözönünde tutarsa, hukuku değil, haksızlığı filân veya falanın çıkarını veya dileğini üstün kılmış ve böylece hâkimlik durumunu kötüye kullanmış olur.

c) - Bir hâkimin verdiği hükmün, sosyal etkisini eksiksiz olarak gösterebilmesi için, hâkimin gerçekten tarafsız davranmış olması yetmez. Çevrenin, hüküm verirken hâkimin tarafsız davrandığı inancını beslemiş olması da şarttır. Şayet hâkim, bir takım davranışları ile kendisinin belli kimseye veya toplumlara karşı tarafsız davranamayacağı yolunda haklı bir kanı doğmasına meydan bırakmış ise, onun vereceği kararlar, doğru ve tarafsızca verilmiş bulunsalar bile, daima kuşku ile karşılanır. Bir kararın sosyal etkisi, belli bir olayda haksızlığın giderilmesinin ve hakkın üstün tutulmasının sağlanmasıyla bitmez; o kararın, sosyal çevrede haksızlığa yelteneceklerin cesaretlerini kırması ve haksızlığı önlemesi yolunda başkaca önemli bir etkisi de vardır. Çevrede hâkimin tarafsızlığı konusunda kuşku duyulmakta ise, onun verdiği doğru ve gerçekten tarafsız kararların, yeni haksızlıkları önleme etkisi, hemen hemen, olmaz. Demek ki, tarafsızlığı üzerinde, kendi tutumuyla veya davranışlarıyla haklı kuşkular uyandırmasına yol açan hâkim, sosyal görevini gereği gibi yapamayacak bir duruma girmiş olur; bundan dolayı, onun böyle tutumlardan kaçınması da önemli ödevlerinden-dir.

Burada bir yönün iyice belirtilmesi gerektir. O da, sosyal çevrede hâkimin bazı kararları üzerine ona karşı çıkarılan dedikoduların, ona karşı söylenen sözlerin, hâkimin tarafsızlığına karşı haklı kuşkular sayılamayacağıdır. Şunu gözden uzak tutmayalım ki, hâkim verdiği kararlar, çoğu zaman, bir veya birçok kimsenin veya bir toplumun çıkarlarını baltalayan bir kimsedir; bunun için, o, birçok düşmanlar kazanır ve bu düşmanlar, çevrede gayet güçlü ve dediğini yaptıran kimse veya toplumlar olabilirler ve hâkimi oradan uzaklaştırmak hatta mesleğinden yoksun bırakmak amacıyla, birçok tertiplere, bir takım entrikalara başvurabilirler. Böyle tertiplerin veya düşmanlıkların anlaşılması halinde, çıkarılan söylentilerden hâkim sorumlu tutulamaz; zira, böyle söylentilerden doğan kuşkular, haklı kuşkular olamaz. Bir de hâkimin ödevine aykırı davranmış sayılması için, birçok davranışları ile kuşkulara yol açması şarttır; meselâ, çevrede hâkimin, hiçbir sebep yokken belli ailelere aşırı yakınlık göstermesi ve aynı durumda olan başka ailelere karşı sebepsiz yere soğuk ve hatta düşmanca bir tutum takınması, bu türlü davranışlardan sayılabilir.

d) - Hâkimin resmî hayatı dışında, kişisel davranışlarının ve insanlarla olan kişisel ilişkilerinin (münasebetlerinin) dahi, mesleği bakımından, önemi büyüktür. Hâkimlik, devlet görevlerinin en şereflielerindedir. Mesleğin kamu gözünde yüksek bir değeri vardır. Halk, hâkimliği yüce bir meslek olarak görür, böyle yüce bir meslekte bulunan hâkime de, çok şerefli bir kimse gözü ile bakar. Yurdumuzun birçok yerlerinde ve özellikle küçük yerlerde, hâkimin veya savcının çarşıdan geçmeleri sırasında, oturan kimselerin beraberce ayağa kalkarak saygı göstermesi geleneğine rastlanmaktadır. Bu gelenek, hâkime ne gözle bakıldığıнын eylemli bir kanıtı, yani maddi bir delildir. Almanya ve İngiltere gibi batı uygarlığında ilerlemiş ülkelerde dahi, hâkime, halkın özel bir saygı gösterdiği, bilinen gerçeklerdendir. Yurttaşlar gözünde bu derece önemli olan bir kimsenin, zamanın sıkı ahlâk görüşlerine göre ahlâk veya seciye yetersizliği sayılan davranışlardan sakınmasını beklemek, ulusun hakkıdır. Gerçekten, cinsel zaafı bulunan yahut içkiye veya kumara düşkün olan bir hâkimin, halkın tam saygısına lâyık görülmesi

düşünülemez. Hâkim, böyle düşkünlüklerden kaçınmalıdır; o, (bunlar, benim kişisel durumlarımdır. Bu düşkünlükler işimi hiç aksatmıyor ve kararlarımı hiç etkilemiyor. Kimse, bunlara karışamaz) yollu bir düşünce benimseyemez.

Çevrede ahlâksız ve lekeli olarak tanınan kimselerle sıkı dostluk kuran yahut herhangi bir sebeple borçlandığı kimselere karşı olan burcunu kendiliğinden ödemeyip dile düşen bir hâkim dahi, çevrenin saygısını kazanamaz veya kaybeder. Bu gibi ilişkilerden (münasebetlerden) kaçınmak da, hâkime düşen ödevlerdendir.

e) - Her işte olduğu gibi yargı işlerinde de en az emek ve sıkıntı ile en yüksek bir verime ulaşmak, başlıca amaçtır. Bunun için hâkim, işlerin en az giderle, en kısa zamanda ve doğru olarak karara bağlanması hedefini heran gözönünde bulunduracak ve çalışmalarını, bu hedefe ulaşacak şekilde düzenleyecektir, işlerin görülmesinde gereksiz giderlere meydan verilmesi, yahut işlerin sürüncemede bırakılması veya kağıtların yeter derecede iyi incelenmemesi yüzünden yanlış kararlar verilmesi, kaçınılması gereken durumlardır.

• 4 - Hâkimlere yüklenen ödevlere aykırı davranılmış olup olmadığını belli etmede, üzerinde özellikle durulacak bir ölçü vardır ki, o da, diğer devlet organları veya bu organlara bağlı olan kimseler için yapılmasında sakınca olmayan bir davranışın, hâkim için kaçınılması gereken bir davranış olabileceğidir; çünkü, hâkimden beklenen iş, diğer bütün organların veya görevlilerin yaptıkları işlerin yargı yoluyla denetimi gibi özel önemi bulunan bir iş olduğu gibi, ondan beklenen olgunluk dahi, daha yüksek bir olgunluk olacaktır. Başkalarının hukuk alanındaki yanlışlarını düzeltmekle ödevli olan bir kimsenin, her yönden ve özellikle davranışları ve tutumu bakımından, ötekilerden daha titiz ve daha dikkatli olması tabii bir gerektir. Buna göre, belli bir davranışın, şu veya bu yüksek makam sahibi için olağan bir davranış sayılabileceğine bakılarak, hâkim için dahi olağan sayılabileceği kabul edilemez. Yine, bir insan olması dolayısıyla diğer insanların hak ve hürriyetlerinden onlar ölçüsünde yararlanabileceği ileri sürülerek, bir hâkimin davranışları ve tutumları değerlendirilemez. Bir kez, herhangi bir hukukî yüküm altına giren kimse, diğerlerine göre, haklarında ve hürriyetlerinde sınırlandırmaya uğramayı kabul etmiştir. Devlet görevine giren kimselerde bu sınırlandırma, hayli ileri bir ölçüde, hâkimlerde ise, en ileri bir ölçüde olacaktır.

Hâkimlere yüklenen ödevler diğer görevlilerden daha sıkı bir ölçü benimsenmesi, Türk Hukukuna yabancı değildir; meselâ Türk Ceza Kanununda hâkim ve savcıların rüşvet almaları, diğer görevlilerin rüşvet almalarından daha ağır bir suç sayılmıştır.

• 5 - Yukarıki bentlerde açıklanan genel ödevlerin bir takımı, adlî hâkim ve savcılarının hukukî durumlarını düzenleyen yürürlükteki Hâkimler Kanununda ve Usul Kanunlarında oraya buraya serpiştirilmiş hükümler için yer almıştır. Yine bunların bazıları, Millet Meclisi Adalet Komisyonu'nda incelenmekte bulunan, Hükümetin (Hâkimler ve Savcılar Kanunu) tasarısında da dağılık hükümler ile düzenlenmiştir. Halbuki bunların genel hüküm olarak tek bir maddede bulunması ve yasa hükümlerinin bu genel hükmün ışığı altında yorumlanması, hem yasayı uygulayacak organlar ve idarî mahkeme için, hem de kendi hukukî durumlarını öğrenmek isteyen hâkim ve savcılar için pek büyük bir kazanç sağlayacaktır.

Hukuk sistemimizde bütün hâkimlerin hukukî durumlarını düzenleyen genel bir yasa bulunmadığından, hâkimler ve savcılar yasası, başkaca hüküm bulunmayan konularda, diğer hâkimler için de uygulanacaktır. Bu durumun hâkimler ve savcılar

kanununda açıkça belli edilmesi de, bir takım tereddütleri önleme ve yargı yetkisini kullanan diğer hâkimlerin hukukî durumlarını belirtme bakımından, çok yararlı olacaktır. Bundan dolayı, hâkimler ve savcılar kanununa, birinci madde olarak, aşağıdaki hükmün konulması yerinde olur:

(Hâkimlerin ve Cumhuriyet Savcılarının genel ödevleri : Madde : 1 - Hâkimler ve Cumhuriyet Savcıları, sadece gerçekten tarafsız olmakla yetinmeyip kendi tarafsızlıklarından, buldukları çevrenin veya belli bir dava soruşturma ile ilgili bulunanların haklı olarak şüphelerini üzerlerine çekebilecek, yahut hâkimlik mesleğinin şerefini veya kamu gözündeki yüksek değerini zedeleyebilecek veyahut kendi onur ve itibarını kırabilecek, bütün tutum ve davranışlardan, büyük bir titizlikle, kaçınmak zorundadır.

Hâkimler ve Cumhuriyet Savcıları, çevreleri ile olan münasebetlerinde ve özellikle, bütün tutum ve davranışlarında, devlet organlarına bağlı kimseler için yapılmasında veya yapılmamasında hiçbir sakınca olmayan şeylerin, kendileri için yasak sayılabileceğini gözönünde tutarlar.

Hâkimlerin, görevlerini yaparken davaların doğru olarak en az giderle ve en kısa zamanda karara bağlanmasını sağlamak, çalışmalarında her şeyden önce bu amacı gerçekleştirmekle ödevlidirler).

Bundan başka, tasarının uygun bir yerine (Bu kanun hükümleri, bağlı oldukları özel kanunlarla düzenlenmiş olmayan konularda, adlî hâkimlere dahi uygulanır) yolunda bir madde dahi eklenmelidir.

Hâkimlerin tarafsızlıklarını koruyabilmeleri için, devletin de onlara bir takım yollardan yardımcı olması şarttır. Bu amaçla, ilk önce elverişsiz bölgelerden başlanarak, hâkim konutları yapılmalı ve tıpkı kaymakam konutları gibi, o yerlerde görev alan hâkimler ve savcılar, bu konutlardan yararlanmalıdır. Böylece, hâkimin bir konut bulabilmek için şu veya bu kimseyle ilişki kurmak zorunda kalması ve ileride bu yüzden şüphe altına girmesi önlenmiş olur. Ne yazık ki, rahmetli birinci başkanlardan birisi tarafından, uzun yıllar önce, böyle bir adlî yıl konuşmasında ileri sürülen bu haklı dilek, bugüne değin ele alınmamıştır. Bundan başka, kişisel geliri olmayan bir hâkimin, ödünç para ihtiyacını uygun şartlarla karşılayacak imkânların sağlanması, onu bulunduğu yerde şu veya bu kimseden ödünç para almak durumundan ve böylelikle şuna veya buna karşı minnet altına girmiş olmak gibi bir dedikoduya hedef olmaktan kurtaracaktır.

Adaletimizin sorunları, meseleleri pek çoktur. Bunlardan bir kaçını, her adlî yıl konuşmasında yurttaşlara ve dertlere çare bulabilecek yetkililere hatırlatıyor, böylelikle bunları kamu oyuna arz ediyorum. İyi sonuçlara, ancak ve ancak, genel ilgi üzerine yetkililerin gerekli tedbirleri almaları ile varılabilir. Ben doğru saydıklarımı söylemekle, kendime düşeni yapmış oluyorum. Geri kalanı, yetkililere ve onları harekete geçirecek olan kamu oyuna düşer. Başımız sıkıştığı zaman, hâkimlerden veya mahkemelerden yakınmak, şu veya bu kimseyi haklı veya haksız yere kınamak ve suçlamak, hiçbir yarar sağlamaz. Aksaklıkları gidermenin tek yolu, gerçekçi çareleri arayıp bulmak ve uygulamak yoludur. Bu yolda yolculuğa başladığımızda, bütün engeller azalmaya ve zamanla ortadan kalkmaya yüz tutar, adalet işlerimiz güzel bir çığıra girer ve Anayasa'mızın öngördüğü hukuk devleti, eksiksiz olarak varlık kazanır ve böylece Anayasa'nın başlıca amaçlarından bulunan refah devleti ilkesine varılmak için gerekli ve çok önemli bir durum, gerçekleşmiş olur.

Beni dinlemek zahmetine katlandığınız için sizlere teŖekkürlerimi sunarım. Yeni adlî yıl bütün ulusa kutlu olsun ve bu yıl içinde, adaleti ilgilendiren sorunlardan, hiç değilse bir bölümüne çare bulunduğunu görmek mutluluğuna hep beraber erelim. Sizleri sonsuz saygılarla selâmlarım, sayın Meclis Başkanımız, sayın konuklarımız ve sayın arkadaşlarım.